

УДК 343.11

DOI 10.33244/2521-1196.16.2021.205-214

Р. О. Загоровський,

здобувач третього рівня вищої освіти,

Університет ДФС України

e-mail: roman.zahorovskyi@gmail.com

ORCID ID 0000-0001-7271-3622

ВСТАНОВЛЕННЯ ВИНИ СУДДІ У ВЧИНЕННІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ ЯК ВИНЯТКОВА ОБСТАВИНА ДЛЯ ПЕРЕГЛЯДУ СУДОВИХ РІШЕНЬ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ: ОСОБЛИВОСТІ ДОКАЗУВАННЯ ТА СУДОВА ПРАКТИКА

У статті зазначається про відсутність у кримінальному процесуальному законодавстві України нормативного визначення терміна «виключні обставини» одночасно з наявністю іншої групи споріднених підстав (нововиявлених обставин), незважаючи на вичерпний перелік підстав, за наявності яких здійснюється перегляд судових рішень, що набрали законної сили, за виключними обставинами.

Окреслено, що процедура перегляду судових рішень за виключними обставинами не є повторним розглядом справи за сутністю, розглядом справи у порядку апеляційного чи касаційного провадження, отже, не передбачає повторного встановлення фактичних обставин, дослідження та оцінку нових доказів, що існували на час судового розгляду справи, або спростування наявних доказів у кримінальному провадженні. Судом при розгляді заяви про перегляд судового рішення за виключними обставинами здійснюється лише перевірка наявності підстав, на які учасники судового процесу посилаються як на виключні обставини, та надається оцінка тому, чи могли вказані обставини, що не були та не могли бути відомі суду на час розгляду справи, вплинути на законність та обґрунтованість рішення суду, яке належить переглянути.

Проаналізовано правову природу та специфічні особливості доказування щодо встановлення вини судді у вчиненні кримінального правопорушення на прикладі існуючої судової практики та з позиції дослідження вченими зазначеного питання як виключної обставини для перегляду судових рішень. Окреслено статус суддів як службових осіб публічного права та їх приналежність до суб'єктів вчинення кримінальних правопорушень у сферах професійної діяльності та правосуддя. Звернено увагу, що встановлення вини судді за постановлення завідомо неправосудного судового рішення як окремого складу кримінального правопорушення не відповідало принципам правової визначеності та однозначності формулювання диспозиції статті 375 Кримінального кодексу України.

Досліджено актуальну судову практику та теоретичні положення вітчизняних науковців щодо збирання та перевірки доказової бази для підтвердження наявності вини

судді у вчиненні кримінального правопорушення, що призвело до ухвалення помилкового судового рішення. Звернено увагу, що виключні обставини, що не були відомі суду на час судового розгляду, повинні відповідати засадам істотності та неспростовності, щоб мати можливість вплинути на законність прийнятого судом рішення за сутністю, з подальшим здійсненням кримінального провадження у порядку, визначеному главою 34 Кримінального процесуального кодексу України.

Узагальнено, що встановлення вини судді у вчиненні кримінального правопорушення, яка призвело до постановлення оскаржуваного судового рішення, обов'язково підтверджується наявністю зв'язку між незаконними діями судді та прийнятим незаконним або необґрунтованим рішенням.

Ключові слова: виключні обставини, судові рішення, що набрали чинності, перегляд судових рішень, кримінальні провадження, законність та обґрунтованість судового рішення, презумпція невинуватості.

Метою статті є дослідження особливостей доказування вини судді у вчиненні кримінального правопорушення як окремої виключної обставини для перегляду судових рішень у кримінальних провадженнях.

Постановка проблеми. Задоволення заяв про перегляд судових рішень за виключною підставою – встановлення вини судді у вчиненні кримінального правопорушення – перебуває на низькому рівні у зв'язку з відсутністю єдиного підходу до визначення істотності та неспростовності таких підстав, що може призводити до постановлення помилкового судового рішення. Встановлення вини судді у вчиненні кримінального правопорушення повинно відповідати принципу верховенства права, зокрема презумпції невинуватості, відповідно до якої особа вважається невинуватою у вчиненні злочину і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено у законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду. Саме тому актуальним та водночас недослідженим питанням кримінального процесу є аналіз належних і допустимих доказів та їх перевірка судами для підтвердження існування зазначеної виключної обставини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемні аспекти доказування вини судді у вчиненні кримінального правопорушення досліджували у своїх наукових працях вітчизняні вчені – Н. О. Антонюк, Н. Р. Бобечко, Д. О. Менюк, однак зазначені аспекти не були предметом окремого дослідження, у зв'язку з чим виникає потреба у комплексному вивченні цієї тематики.

Виклад основного матеріалу. Кримінальним процесуальним законом визначено вичерпний перелік підстав, за наявності яких здійснюється перегляд судових рішень, що набрали чинності, за виключними обставинами, до яких належать неконституційність, конституційність закону, іншого правового акта чи їх окремого положення, застосованого судом під час вирішення справи; порушення Україною міжнародних зобов'язань при вирішенні цієї справи судом; вина судді у вчиненні кримінального правопорушення або зловживання слідчого, прокурора, слідчого судді чи суду під час кримінального провадження, внаслідок якого було ухвалено судові рішення [3, ст. 459].

Характерною рисою інституту перегляду судових рішень у кримінальних провадженнях за виключними обставинами є сукупність вищезазначених юридичних фактів, наявність яких повинна бути підтверджена та встановлена рішенням Конституційного Суду України,

судовим рішення національних судів або рішенням міжнародної судової установи, юрисдикція якої визнана Україною.

Н. Р. Бобечком та Н. О. Антонюком зазначається про виправданість та доцільність об'єднання поряд з нововиявленими обставинами окремої групи зазначених споріднених підстав: встановлення Конституційним Судом України неконституційності, конституційності закону, іншого правового акта чи їх окремого положення, застосованого судом при вирішенні справи (п. 1 ч. 3 ст. 459 КПК) та встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, порушення Україною міжнародних зобов'язань при вирішенні цієї справи судом (п. 2 ч. 3 ст. 459 КПК), а також про обґрунтоване віднесення до цієї групи обставини, яка за своєю правовою природою завжди була нововиявленою – встановлення вини судді у вчиненні злочину або зловживання слідчого, прокурора, слідчого судді чи суду під час кримінального провадження, внаслідок якого було ухвалено судові рішення (п. 3 ч. 3 ст. 459 КПК) [11, с. 196; 12, с. 25–27].

Враховуючи відсутність нормативного закріплення терміна «виключні обставини» у кримінальному процесуальному законі, пропонується таке визначення виключних обставин як підстав для перегляду судового рішення, що набрало чинності: «виключні обставини – передбачені кримінальним процесуальним законодавством юридичні факти, наявність яких повинна бути підтверджена та встановлена рішенням національного суду, рішенням органу конституційної юрисдикції або рішенням міжнародної судової установи, юрисдикція якої визнана Україною».

Зокрема, підставою для перегляду судових рішень за виключними обставинами у кримінальних провадженнях є вина судді у вчиненні кримінального правопорушення, що має бути встановлена вироком суду, що набрав чинності [3, ст. 459].

Зазначена виключна обставина для перегляду судових рішень впливає безпосередньо із визначення завдання кримінального провадження, що полягає в забезпеченні швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура [3, ст. 2].

Вина судді як підстава для перегляду проваджень за виключними обставинами встановлюється вироком суду щодо певної групи кримінальних правопорушень, за вчинення яких судді підлягають кримінальній відповідальності внаслідок їхньої належності до службових осіб публічного права.

Відповідно до примітки 1 до статті 364 Кримінального кодексу України (далі – КК України) службовими особами публічного права визнаються особи, які, зокрема, постійно чи тимчасово обіймають посади в органах державної влади [2].

Відповідно до пункту 3 постанови пленуму Верховного Суду України від 26.12.2003 № 15 зазначається, що у разі вирішення питання про те, чи є особа службовою, потрібно виходити з положень, що містяться у примітках 1 і 2 до ст. 364 КК України. Відповідальність за службові кримінальні правопорушення настає лише за умови, що дії службової особи були зумовлені її службовим становищем і пов'язані з її владними чи службовими повноваженнями. Якщо такого зв'язку не встановлено, дії винного за наявності до того підстав можуть кваліфікуватися за статтями названого Кодексу, що передбачають відповідальність за злочини проти особи, власності, громадського порядку тощо [5].

Отже, встановлено належність суддів до службових осіб публічного права, діяльність яких пов'язана та зумовлена їх службовим становищем і повноваженнями щодо здійснення правосуддя на професійній основі, та які є суб'єктами кримінальних правопорушень, визначених розділом XVII Особливої частини КК України «Кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг» та розділом XVIII Особливої частини КК України «Кримінальні правопорушення проти правосуддя» [2].

Щодо кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, за вчинення яких судді як службові особи публічного права підлягають кримінальній відповідальності, до зазначеної групи відносять такі правопорушення: зловживання владою або службовим становищем (ст. 364 КК України); перевищення влади або службових повноважень (ст. 365 КК України); службове підроблення (ст. 366 КК України); службова недбалість (ст. 367 КК України); прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою (ст. 368 КК України) [2].

До кримінальних правопорушень проти правосуддя, за вчинення яких судді можуть бути піддані кримінальному покаранню, належать склади злочинів: незаконне втручання в роботу автоматизованої системи документообігу суду (ст. 376-1 КК України); втручання у діяльність захисника чи представника особи (ст. 397 КК України) [2].

Додатково зазначаємо, що рішенням Конституційного суду України від 11.06.2020 № 7-р/2020 визнано неконституційною статтю 375 КК України, що передбачала відповідальність суддів за постановлення завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови [4].

Мотивами визнання відповідної статті такою, що не відповідає Конституції України, слугувала невдала юридична конструкція зазначеного складу злочину та відсутність нормативного визначення терміна «неправосудний вирок, рішення, ухвала або постанова». Кримінальний закон не містив чітких критеріїв, за якими можна визначити, яке судове рішення судді (суддів) є «неправосудними», а також не розкрито змісту сполучення слів «завідомо неправосудний», що уможливило неоднозначне розуміння складу злочину, кваліфікацію якого здійснено за цією нормою [4].

Відтак встановлення вини судді у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ст. 375 КК України як підстави для перегляду судового рішення за виключними обставинами, не відповідало принципу юридичної визначеності, зрозумілості, недвозначності та передбачності, оскільки неоднозначне формулювання диспозиції статті 375 Кодексу допускало можливість зловживання нею при вчиненні органами досудового розслідування дій, що мають наслідком притягнення до кримінальної відповідальності судді лише за факт постановлення ним судового рішення, яке, за суб'єктивним розумінням слідчого, прокурора або будь-якої іншої службової особи, є неправосудним, зокрема у разі особистої незгоди з цим рішенням.

Рішенням Європейського суду з прав людини у справі «Новік проти України» від 18 грудня 2008 року (заява № 48068/06) визначено: «Кримінальний закон має бути достатньо доступним, чітко сформульованим і передбачним у застосуванні, щоб виключити будь-який ризик свавілля» [7, § 19].

З аналізу кримінального процесуального законодавства вбачається, що необхідними умовами перегляду судового рішення в кримінальних провадженнях за такою винятковою підставою, як встановлення вини судді у вчиненні кримінального правопорушення, що

призвело до ухвалення судового рішення, є: вчинення кримінального правопорушення суддею, яким прийнято судове рішення; безпосередній зв'язок між суспільно небезпечними діяннями судді та ухваленням оскаржуваного рішення; встановлення вироком суду вини судді у вчиненні кримінального правопорушення; набрання вироком чинності.

Процедура перегляду судових рішень за виключними обставинами за своєю правовою природою не є повторним розглядом справи за сутністю, а також не є розглядом справи у порядку апеляційного чи касаційного провадження. Кримінальне провадження за виключними обставинами не передбачає нове встановлення фактичних обставин, повторне здобуття доказів та спростування наявних доказів у кримінальному провадженні. Судом здійснюється лише перевірка наявності передбачених у ч. 2 ст. 459 КПК України підстав, на які учасники судового провадження посилаються як на виключні обставини, та надається оцінка тому, чи могли вказані обставини, що не були та не могли бути відомі суду на час розгляду справи, вплинути на правильність рішення суду, яке належить переглянути [3, ст. 462].

При цьому Д. О. Менюк наголошує, що регламентація таких обмежень, як неможливість перегляду кримінальних проваджень у порядку нововиявлених та виключних обставин внаслідок переоцінки доказів, оцінених судом у процесі розгляду справи, та повторного встановлення фактичних обставин має істотне значення для досягнення завдань кримінального судочинства, оскільки, «як показує судова практика, учасники справи неодноразово звертаються до суду за переглядом судових рішень, визначаючи, наприклад, висновок експерта нововиявленою обставиною або розуміючи під новими доказами нововиявлені обставини» [13, ст. 131].

Заяву про перегляд судового рішення з підстави встановлення вини судді у вчиненні кримінального правопорушення, внаслідок якого ухвалено незаконне або необґрунтоване рішення, може бути подано впродовж тридцяти днів з дня, коли вирок у кримінальному провадженні набрав чинності. У разі неможливості ухвалення вироку суду заяву може бути подано протягом тридцяти днів з дня встановлення відповідною ухвалою або постановою суду обставин, передбачених пунктом 3 частини третьої статті 459 цього Кодексу. Заява про перегляд судового рішення за наявності такої виключної підстави подається до суду тієї інстанції, суддею якого він був [3, ст. 461, 463].

З огляду на те, що за вчинення суддями правопорушень, передбачених розділами XVII та XVIII Особливої частини КК України, настає кримінальна відповідальність, належним засобом доказування існування викладених у заяві про перегляд судового рішення обставин варто вважати процесуальне рішення за наслідками здійснення кримінального провадження, яким встановлено відповідні факти.

Вина судді у вчиненні кримінального правопорушення має бути встановлена вироком суду, що набрав законної сили [3, ст. 459].

Так, ухваюю Стрийського міськрайонного суду Львівської області від 12.12.2019, справа № 1-34/03, провадження № 1-о/456/103/2019, залишено без задоволення заяву засудженого про перегляд вироку суду апеляційної інстанції, з огляду на такі.

Заявником на підтвердження доводів не надано будь-яких належних та допустимих доказів, що можуть бути підставами для перегляду вироку за виключними обставинами, а саме: зазначені у заяві факти щодо зловживання суду під час кримінального провадження, внаслідок якого було ухвалено судове рішення, не встановлені вироком суду та не підтверджені матеріалами розслідування, постановою або ухвалою про

закриття кримінального провадження, а тому не можуть бути визнані виключними обставинами [10].

Судом встановлено, що провадженню за такими виключними обставинами обов'язково повинно передувати здійснення досудового розслідування з метою збирання та перевірки доказів на підтвердження фактів зловживань слідчого, прокурора, слідчого судді, судді під час кримінального провадження (з конкретизацією такого факту відносно певної особи, у цьому випадку – судді). Злочинні діяння службових осіб є підставою для провадження за виключними обставинами лише за умови наявності зв'язку між їх незаконними діями та прийнятим незаконним або необґрунтованим рішенням [10].

В аналогічний спосіб судом не прийнято доводи засудженого, що зазначені в заяві про перегляд вироку суду першої інстанції, про допущення суддею помилок у порушенні кримінальних процесуальних норм під час судового розгляду кримінального провадження (ухвала Смілянського міськрайонного суду Черкаської області від 21.02.2019, справа № 703/4956/15-к, провадження № 1-о/703/3/19).

Твердження заявника про те, що суддею під час судового розгляду умисно не допитано свідків, які на досудовому розслідуванні надавали виправдувальні показання, не можуть визнаватися нововиявленими та/або виключними обставинами, оскільки такі докази були предметом дослідження й оцінки в судовому засіданні судів першої та апеляційної інстанцій, не знайшли свого підтвердження та щодо них прийнято процесуальні рішення за сутністю [9].

З матеріалів зазначеного кримінального провадження вбачається, що засудженому було відомо про обставини, на які він посилається, як на підставу звернення про перегляд вироку, безпосередньо під час судового розгляду, а також про можливість звернутися до слідчого чи прокурора із заявою про можливе вчинення злочину та проведення досудового розслідування. Вказана обставина може у майбутньому, за наявності вироку суду, яким буде встановлено відповідні обставини під час кримінального провадження, враховано як виключну підставу, передбачену ч. 3 ст. 459 КПК України [9].

В ухвалі Київського районного суду м. Харкова від 09.10.2020 (справа № 953/15005/20; н/п 1-о/953/15/20) про залишення заяви засудженого про перегляд вироку без руху та надання строку для усунення недоліків, судом не прийнято доводів заявника про те, що під час судового розгляду судом не з'ясовано всіх обставин справи, що свідчить про недотримання вимог частини 2 статті 63 Конституції України щодо забезпечення права на захист, що, на думку засудженого, було нововиявленою або виключною обставиною та підставою для скасування вироку [8].

Заперечуючи проти доводів заявника, суд зазначив про відсутність у заяві про перегляд рішення про обґрунтування та посилання на вирок суду, що набрав чинності та яким встановлено зловживання службових осіб під час кримінального провадження, внаслідок яких ухвалено судові рішення.

Судом встановлено, що заява про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами не містить тих обставин, які могли вплинути на судові рішення, але не були відомі та не могли бути відомі суду й особі, яка звертається із заявою, під час судового розгляду з посиланням на обставини, що підтверджують наявність нововиявлених або виключних обставин. Обставини, що не були відомі суду на час судового розгляду, повинні бути суттєвими та неспростовними, щоб мати можливість вплинути на законність прийнятого судом рішення за сутністю [8].

Необхідним при цьому є дотримання принципу юридичної визначеності, про що неодноразово наголошував у своїх рішеннях Європейський суд з прав людини, зокрема у справі «Желтяков проти України» від 9 червня 2011 року (заява № 4994/04), який вимагав щоб коли суди остаточно вирішили питання, їх рішення не ставилось під сумнів. Цей принцип передбачає повагу до остаточності судових рішень та наполягає на тому, щоб жодна сторона не могла вимагати перегляду остаточного й обов'язкового судового рішення просто для нового розгляду та постановлення нового рішення у справі. Відступи від цього принципу є виправданими лише тоді, коли вони обумовлюються обставинами суттєвого та неспростовного характеру [6].

Висновки. Узагальнюючи вищевикладене, підставою для перегляду судових рішень за такою виключною обставиною, як встановлення вини судді у вчиненні кримінального правопорушення, не можуть слугувати докази, досліджені та оцінені судом у процесі розгляду справи, та нові докази з огляду на відсутність факту їх дослідження й оцінки судом стосовно обставин, що входили до предмета доказування у кримінальному провадженні.

Кримінальному провадженню за виключними обставинами обов'язково повинно передувати здійснення досудового розслідування з метою збирання та перевірки доказів на підтвердження фактів винуватості та зловживань судді під час здійснення провадження. Злочинні діяння службових осіб є підставою для провадження за виключними обставинами лише за умови наявності зв'язку між їх незаконними діями та прийнятим незаконним або необґрунтованим рішенням.

Виключні обставини документально закріплюються в судових рішеннях, прийнятих за наслідками здійснення кримінального провадження, яким встановлено відповідні факти, які могли вплинути на судові рішення внаслідок їхньої значимості та неспростовності, але не були відомі та не могли бути відомі суду й особі, яка звертається із заявою, під час судового розгляду з посиланням на обставини, що підтверджують наявність виключних обставин.

З метою чіткої регламентації кримінальних процесуальних положень автором пропонується викласти частину 4 статті 459 КПК України у такій редакції:

«Обставини, передбачені пунктом 3 частини третьої цієї статті, повинні бути встановлені судовими рішенням, що набрали чинності: 1) вироком суду; 2) постановою або ухвалою про закриття кримінального провадження; 3) ухвалою про застосування примусових заходів медичного характеру.

Обставини, що стосуються зловживання слідчого, прокурора, слідчого судді чи суду під час кримінального провадження, у разі неможливості ухвалення вироку можуть бути підтверджені постановою або ухвалою про закриття кримінального провадження, ухвалою про застосування примусових заходів медичного характеру».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 14.09.2021).

2. Кримінальний кодекс України: Закон від 05.04.2001 № 2341-III // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 14.09.2021).

3. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон від 13.04.2012 № 4651-VI // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 14.09.2021).
4. Рішення Конституційного Суду України від 11.06.2020 у справі № 7-р/2020 // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-20#Text> (дата звернення: 14.09.2021).
5. Про судову практику у справах про перевищення влади або службових повноважень: постанова Пленуму Верховного Суду України від 26.12.2003 № 15 // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0015700-03#Text/> (дата звернення: 14.09.2021).
6. Рішення по справі «Желтяков проти України» від 09.11.2011 (заява № 4994/04). URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/974_708 (дата звернення: 14.09.2021).
7. Рішення по справі «Новік проти України» від 18 грудня 2008 року (заява № 48068/06) // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_442#Text (дата звернення: 14.09.2021).
8. Ухвала Київського районного суду м. Харкова від 09.10.2020 у справі № 953/15005/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/> (дата звернення: 14.09.2021).
9. Ухвала Смілянського міськрайонного суду Черкаської області від 21.02.2019 у справі № 703/4956/15-к. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/> (дата звернення: 14.09.2021).
10. Ухвала Стрийського міськрайонного суду Львівської області від 12.12.2019 у справі № 1-34/03. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/> (дата звернення 14.09.2021).
11. Антонюк Н. О. Нове у кримінальному процесі: аналіз проєкту внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України. *Право і суспільство*. 2017. № 3. С. 194–198. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2017/3_2017/part_1/35.pdf
12. Бобечко Н. Р. Новели кримінально-процесуального законодавства України в контексті забезпечення єдності судової практики. *Часопис Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Право». 2018. № 1(17). С. 21–41. URL: <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18bnrjsp.pdf>
13. Менюк Д. О. Уніфікація процедури перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами у процесуальних кодексах України. *Судова апеляція*. 2019. № 1. С. 125–133. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Suap_2019_1_16

REFERENCES

1. Konstytutsiya Ukrayiny: Zakon vid 28.06.1996 № 254k/96-VR // Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrayiny» / VR Ukrayiny. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (data zvernennya: 14.09.2021).
2. Kryminal'nyy kodeks Ukrayiny: Zakon vid 05.04.2001 № 2341-III // Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrayiny» / VR Ukrayiny. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (data zvernennya: 14.09.2021).
3. Kryminal'nyy protsesual'nyy kodeks Ukrayiny: Zakon vid 13.04.2012 № 4651-VI // Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrayiny» / VR Ukrayiny. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (data zvernennya: 14.09.2021).
4. Rishennya Konstytutsiynoho Sudu Ukrayiny vid 11.06.2020 u spravi № 7-r/2020 // Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrayiny» / VR Ukrayiny. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-20#Text> (data zvernennya: 14.09.2021).

5. Pro sudovu praktyku u spravakh pro perevyshchennya vlady abo sluzhbovykh povnovazhen': postanova Plenumu Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 26.12.2003 № 15 // Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy» / VR Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0015700-03#Text/> (data zvernennya: 14.09.2021).

6. Rishennya po spravi «Zhelytyakov proty Ukrainy» vid 09.11.2011 (zayava № 4994/04). URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/974_708 (data zvernennya: 14.09.2021).

7. Rishennya po spravi «Novik proty Ukrainy» vid 18 hrudnya 2008 roku (zayava № 48068/06) // Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy» / VR Ukrainy. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_442#Text (data zvernennya: 14.09.2021).

8. Ukhvala Kyiv's'koho rayonnoho sudu m. Kharkova vid 09.10.2020 u spravi № 953/15005/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/> (data zvernennya: 14.09.2021).

9. Ukhvala Smilyans'koho mis'krayonnoho sudu Cherkas'koyi oblasti vid 21.02.2019 u spravi № 703/4956/15-k. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/> (data zvernennya: 14.09.2021).

10. Ukhvala Stryys'koho mis'krayonnoho sudu L'viv's'koyi oblasti vid 12.12.2019 u spravi № 1-34/03. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/> (data zvernennya: 14.09.2021).

11. Antonyuk N. O. Nove u kryminal'nomu protsesi: analiz proektu vnesennya zmin do Kryminal'noho protsesual'noho kodeksu Ukrainy. *Pravo i suspilstvo*. 2017. № 3. S. 194–198. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2017/3_2017/part_1/35.pdf

12. Bobechko N. R. Novely kryminal'no-protsesual'noho zakonodavstva Ukrainy v konteksti zabezpechennya yednosti sudovoyi praktyky. *Chasopys Natsional'noho universytetu «Ostroz'ka akademiya». Seriya «Pravo»*. 2018. № 1(17). S. 21–41. URL: <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18bnrysp.pdf>

13. Menyuk D. O. Unifikatsiya protsedury perehlyadu sudovykh rishen' za novovvyavlenymy abo vyklyuchnymy obstavynamy u protsesual'nykh kodeksakh Ukrainy. *Sudova apelyatsiya*. 2019. № 1. S. 125–133. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Suap_2019_1_16

R. Zahorovskiy. Establishing a judge's guilt in committing a criminal offense as an exceptional circumstance for reviewing court decisions in criminal proceedings: features of evidence and case law

The article notes the absence in the criminal procedure legislation of Ukraine of a normative definition of the term “exceptional circumstances” simultaneously with the presence of another group of related grounds (newly discovered circumstances), despite the exhaustive list of grounds for reviewing court decisions that have entered into force, for exceptional circumstances.

It is emphasized that the procedure of review of court decisions in exceptional circumstances is not a re-examination of the case on the merits, consideration of the case in appellate or cassation proceedings, therefore, does not involve re-establishing the facts, research and evaluation of new evidence existing at the time of trial, or refutation of available evidence in criminal proceedings. When considering an application for review of a court decision in exceptional circumstances, the court only checks the existence of grounds to which the participants in the trial refer as exceptional circumstances, and assesses whether the circumstances could not have been known to the court at the time of consideration. cases, to influence the legality and validity of the court decision to be reviewed.

The legal nature and specific features of evidence to establish the guilt of a judge in committing a criminal offense on the example of existing case law and from the standpoint of research by this issue as an exceptional circumstance for reviewing court decisions are analyzed. The status

of judges as public law officials and their affiliation to the subjects of criminal offenses in the spheres of professional activity and justice are outlined. Attention was drawn to the fact that establishing the guilt of a judge for ruling a knowingly unjust court decision as a separate criminal offense did not comply with the principles of legal certainty and unambiguous wording of Article 375 of the Criminal Code of Ukraine.

The current judicial practice and theoretical provisions of domestic scholars on the collection and verification of evidence to confirm the guilt of a judge in committing a criminal offense, which led to an erroneous court decision. It is noted that exceptional circumstances that were not known to the court at the time of the trial must meet the principles of materiality and irrefutability in order to be able to influence the legality of the court's decision on the merits, with further criminal proceedings in accordance with Chapter 34 of the Criminal Procedure Code Of Ukraine.

In general, the establishment of a judge's guilt in committing a criminal offense, which led to the decision of the contested court decision, must be confirmed by the connection between the illegal actions of the judge and the illegal or unreasonable decision.

Keywords: *exceptional circumstances, court decisions that have entered into force, review of court decisions, criminal proceedings, legality and validity of the court decision, presumption of innocence.*

Стаття надійшла до редколегії 22 вересня 2021 року